

मुख्यपात्रविशेषेण श्रुतवन्तोऽनसूयका इति ॥६॥ ७॥ ८॥ ९॥ तथा अक्रोधोऽपि गुणविशिष्टः ॥१०॥ अपात्रता बीजमाह अप्रामाण्यमिति आत्मनः पात्रताया इति शेषः ॥११॥ निरर्थिकां श्रुतिविरोधित्वेन मोक्षानुपयोगिनीं ॥१२॥ हेतुवादान् ब्रुवन् युक्त्या जगत्कारणगोष्ठीः कुर्वन् अपि अहेतुवादिकः शास्त्रोक्तहेतुवादविरोधात् ॥१३॥ बोद्धव्यः असृश्यत्वेनेति शेषः तत्र हेतुमाह श्वानं हितं विदुः शिष्टा

भीष्म उवाच ऋत्विक् पुरोहिताचार्योः शिष्यसंबन्धिबन्धवाः ॥ सर्वे पूज्याश्च मान्याश्च श्रुतवन्तोऽनसूयकाः ॥६॥ अतो न्यथा वर्तमानाः सर्वे नार्हति सक्रियां ॥ तस्मान्नित्यं परीक्षेत पुरुषान्प्रणिधाय वै ॥७॥ अक्रोधः सत्यवचनमहिंसा दम आर्जवं ॥ अद्रोहो न भिमानश्च ही स्तितिक्षा दमः शमः ॥८॥ यस्मिन्नेतानि दृश्यं तेन चाकार्याणि भारत ॥ स्वभावतो निविष्टानि तत्पात्रं मानमर्हति ॥९॥ तथा चिरोषितं चापि संप्रत्यागतमेव च ॥ अपूर्वं चैव पूर्वं च तत्पात्रं मानमर्हति ॥१०॥ अप्रामाण्यं च वेदानां शास्त्राणां चाभिलेखनं ॥ अव्यवस्था च सर्वत्र एतन्नाशनमात्मनः ॥११॥ भवेत्संदिग्धतमानो यो ब्राम्हणो वेदनिन्दकः ॥ आन्वीक्षिकिं तर्कविद्यामनुरुक्तो निरर्थकः ॥१२॥ हेतुवादान् ब्रुवन्सत्सु विजेताऽहेतुवादिकः ॥ अक्रोष्टा चातिवक्ता च ब्राम्हणानां सदैव हि ॥१३॥ सर्वाभिर्शर्का मूढश्च बालः कटुकवागपि ॥ बोद्धव्यस्तादृशस्तान् नरश्चानं हितं विदुः ॥१४॥ यथा श्वा भषितुं चैव हंतुं चैवावसज्जते एवं संभाषणार्थाय सर्वे शास्त्रवधाय च ॥१५॥ लोकयात्रा च द्रष्टव्या धर्मश्चात्महितानि च ॥ एवं नरो वर्तमानः शाश्वतीं वर्धते समाः ॥१६॥ ऋणमुन्मुच्य देवानां मृषीणां च तथैव च ॥ पितॄणामथ विप्राणां मतिथीनां च पंचमे ॥१७॥ पर्यायेण विरुद्धेन सविनीतेन कर्मणा ॥ एवं गृहस्थः कर्माणि कुर्वन् धर्मो न हीयते ॥१८॥ इति श्री महाभारते अनुशासनपर्वणि आनुशासनि दानधर्मे पात्रपारीक्षायां सप्तत्रिंशोऽध्यायः ॥३७॥ ॥३८॥

इति शेषः ॥१४॥ एतदेवोपपादयति यथेति ॥१५॥ लोकयात्रा शिष्टाचारादिव्यवहारः धर्मः श्रुतिस्मृत्युक्तः आत्महितानि शमदमादीनि ॥१६॥ देवानामृणाय ज्ञेन ऋषीणां वेदाधिगमेन पितॄणां प्रजोत्पादनेन विप्राणां दानमानेन अतिथीनां वैश्वदेवांते आगतानां सम्यगातिथ्येन च उन्मुच्य अपाकृत्य कर्माणि कुर्वन् नित्यं तरेणान्वयः ॥१७॥ पर्यायेण यथा क्रमेण सविनीतेन सः शिक्षितेन कर्मणायत्नेन कर्माणि यज्ञादीनि ॥१८॥ ॥ इति अनुशासनपर्वणि नैलकंठे भारते भावदीपे सप्तत्रिंशोऽध्यायः ॥३७॥ ॥३८॥ ॥३९॥ ॥४०॥ ॥४१॥ ॥४२॥